

Romano hangos

15^{LE}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

ROČNÍK 20 • ČÍSLO 7 • VYŠLO 10. ČERVENCE 2018

zprávy

UKRAJINA – Na konci června došlo na okraji ukrajinského Lvova k dalšímu útoku neonacistů na romský tábor. Při útoku byl zabit čtyřiatřicetiletý Rom, zraněni byli další Romové, mezi nimi i desetiletý chlapec. Policie zatkla sedm útočnicků. Podle vyjádření šéfa Ukrajinské národní policie Sergeje Knyazeva bylo zadrženo sedm mladíků podezřelých z účasti na útoku. Útočníci byli ve věku 16–17 let a šlo o obyvatele Lvova. Stejně tak byl zadržen i dvacetiletý organizátor útoku.

z obsahu

Téma čísla:

Romové a majorita

Tomáš Ščuka:

Nezodpovědná politika samospráv

strana 2

Cesta do Norska – jak fungují památníky?

strana 4

Jak pomoci Romům a zároveň i ČR

Dvojazyčné pojednání

Gejzy Horvátha

strana 6 a 7

Občanští členové rady vlády odmítají bezdoplatkové zóny

foto: Saša Uhlová

Občanští členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny na protest proti sociální politice současné vlády opustili jednání Rady. Požadují zrušení bezdoplatkových zón a stažení návrhu novely zákona o hmotné nou-

zi. Vyzvali ministerstvo práce, aby novelu stáhlo a navrhlo vyškrtnutí možnosti vyhlásit bezdoplatkové oblasti ze zákona. Kritizovali pak Babišovu vládu v demisi, že doporučení rady nerespektuje.

Praha, 19. 6. 2018 – My, občanští členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny jsme dnes hromadně opustili jednání Rady vlády jako formu občanského protestu. Odmítáme být nadále pouze loutkami a alibi pro současnou vládu,

kteřá ignoruje usnesení romské rady a přijímá opatření, jež existenčně ohrožují desetitisíce nízkopříjmových domácností.

Vymezujeme se proti zavedení

Pokračování na str. 4

Tomáš Ščuka: S majoritou mám řadu dobrých zkušeností

foto: Sabir Agalarov

Často si kladu otázku, zda se vztah majority a romské menšiny v České republice mění, zlepšuje či naopak stagnuje. Jelikož k tomuto tématu nemáme dostatek validních dat, budu se těmto otázkám věnovat na základě svých zkušeností, co zažívám, vnímám a vidím kolem sebe.

Určitě bych se rád vyhnul jakémukoliv házení všech členů české majority do jednoho pytle. Opravdu si nemyslím, že můžeme jednoduše říci, že všichni Češi jsou rasisté či xenofobové.

Osobně, k pozitivnějšímu soužití a vzájemnému pochopení se, mi tu citelně chybí dialog! Žijeme tu vedle sebe, chodíme spolu do školy, do práce, setkáváme se na ulicích a dodnes se nechápeme. Samozřejmě, že většinou býváme nepochopeni zejména my, Romové, jakožto národnostní menšina. Jsme samozřejmě jiní, odlišujeme se – ale určitě nejsme horší než ostatní. Bo-

hužel jinakost je dle mého soudu v české společnosti stále něco neznámého a cizího, s čím se neumí pracovat a vycházet. Do jaké míry tuto obecnou vlastnost ovlivňuje historický vývoj české společnosti, je otázka.

Ač mám jako Rom mnoho negativních zkušeností, mám samozřejmě i nějaké pozitivní zkušenosti. Potkal jsem řadu zajímavých lidí, kteří mě zaujali svým přístupem ke mně, ochotou pomoci a vývojem velmi dobrých vztahů, jež trvají dodnes.

Na druhou stranu protiromské nálady rostou a mezilidské vztahy ve společnosti se zhoršují. Pokud budeme vycházet z dostupných průzkumů a dat, tak to nevypadá dobře a společenské napětí se zvyšuje. Vnější vlivy nás všechny negativně ovlivňují. Prohlubují jen letité opakovaná klíše a předsudky vůči dru-

Pokračování na str. 3

zprávy

ITÁLIE – Sčítání Romů a deportaci těch, kteří nemají patřičné dokumenty, připravuje italský ministr vnitra Matteo Salvini. „Italské Romy si bohužel budeme muset nechat doma,“ řekl ministr a vicepremiér Salvini v regionální televizi Telem Lombardia. Minulý týden prosadil tvrdou linii proti lodím zahraničních neziskových organizací převážejícím ve Středozemí migranty. Salvini vede stranu Liga Norte proslulou svým téměř nacistickým programem.

TEREZÍN – V prostorách bývalého židovského ghetta v Terezíně dnes začíná další ročník projektu Vlak Lustig, jehož cílem je zprostředkovat žákům a veřejnosti informace o příčinách a důsledcích genocid ve světových dějinách. Letos bude i vzpomínkou na oběti romského holocaustu. Pětidenní program zahrnuje výstavy, koncerty, přednášky a filmové projekce. Chybět nebudou ani představení ve vagonu, který je symbolickou připomínkou nacistických transportů křížujících Evropu, o druhé světové válce.

BUDAPEŠŤ – Maďarský parlament schválil balíček protiimigračních zákonů zavádějících mimo jiné tresty za podporování nelegální migrace, informovala agentura Reuters. Nová právní úprava označovaná jako Stop Soros, kterou kritizovala například Rada Evropy, umožní postihovat nevládní organizace pomáhající migrantům bez práva na azyl. Parlament, v němž má ústavní většinu koalice premiéra Viktora Orbána, schválil rovněž ústavní dodatek bránící příslušníkům „cizích populací“ usadit se v Maďarsku.

PRAHA – Vláda oživila pozici zmocněnce pro lidská práva. Nově byla zmocněnkyní jmenována Martina Štěpánková. Usnesení, kterým vláda Andreje Babiše v prosinci 2017 pověřila ministra spravedlnosti koordinaci úkolů v oblasti lidských práv, rovných příležitostí a boje s korupcí, kritizovala řada odborníků. Na základě tohoto usnesení neměl být totiž po téměř dvaceti letech obsazen post ministra pro lidská práva, ani post zmocněnce pro lidská práva.

Zvítězila Babjárová!

Anna Babjárová

foto: Nihad Nino Pušija

Vítězem již 21. ročníku přehlídky muzejních filmů MUSAION se stal film Andrej Pešta: O Fotki z produkce Muzea romské kultury!

První cenu Černého Janka si z uherskobrodského festivalu odnesl film k výstavě Andrej Pešta: Mire sveti/Světy Andreje Pešty, která aktuálně probíhá v Muzeu romské kultury. Díky režisérce a videodokumentaristce Anně Babjárové z Muzea romské kultury a animátorovi Josefu Šochmanovi vznikl jedinečný film, který zábavnou formou prolíná dokumentární charakter Peštových fotografií s běžným životem tohoto významného Roma.

Andrej Pešta dokumentoval nejen podstatné historické události jako vznik Svazu Cikánů-Romů na počátku 70. let, ale skrze fotografie zprostředkoval autentický pohled na život Romů v období Československé socialistické republiky. Výstava Mire sveti i film O Fotki vznikaly až po Peštově smrti, a to výběrem z rozsáhlého archivu, který autor věnoval do muzejní sbírky již v roce 2003. Film je doplněn o komentáře jeho blízkých, kteří popisují společné chvíle i Peštovy výtvořky a aktivity, od zahradničení až po práci v kovošrotu pod Petrovem. Život Andreje Pešty byl spjatý právě s Jižní Moravou, na snímcích najdeme rodinné záběry z vily na ulici Antonína Slavíka, zahrady v Obřanech nebo domu v Podbřežicích.

Za Muzeum romské kultury tímto gratulujeme Anně Babjárové i Josefu Šochmanovi. Pokud máte zájem se na vítězný snímek podívat, výstava Mire sveti trvá až do 30. 9. 2018!

Barbora Doležalová, Muzeum romské kultury

O Roma vakeren – pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

www.romove.cz

Nezodpovědná politika samospráv

foto: Sabir Agalarov

Ze strany patnácté české vlády a dále také některých samospráv přichází radikální sociální politika, která citelně zasahuje do práva každého z nás, a tím je právo na důstojné bydlení.

Zavádění bezdoplčkových zón, včetně návrhu novely zákona o hmotné nouzi, může tento dnes již celospolečenský problém s bydlením posunout do krizové situace. Takto represivní politika totiž nemíří na opakovaně zmiňované majitele ubytoven, tzv. obchodníky s chudobou, ale existenčně ohrožuje desetitisíce nízkopříjmových domácností.

Ač se snažím na výše uvedené kroky dívat více úhly pohledu, objektivně to nemohu vnímat jako něco zodpovědného, vedoucího ke společenskému prospěchu nás všech, občanů!

Právě obecné odsuzování jiných skupin, jen pro jejich rozdílný životní styl či nižší životní úroveň, která je ovlivněná jejich možnostmi a limity, vnímám jako základní kámen úrazu neúspěchů sociální politiky v naší zemi. Západní země v tomto ohledu nerozlišují,

naopak vytváří takové společenské normy a pravidla, která pamatují na všechny skupiny obyvatel. Rovný přístup ke všem pak přináší i celkovou spokojenost všech, bohatých i chudých. V naší zemi jsme tomuto celospolečensky prospěšnému blahu vzdálení na míle daleko. Centrální i lokální politika své občany, obyvatele, totiž dlouhodobě více rozděluje a nálepkuje. Plně souhlasím, že změny v sociálním systému přijít musí. Ale k tomu je třeba vycházet ze skutečné reality všech občanů.

Posuneme-li výše zmíněnou represivní politikou tisíce lidí na ještě větší okraj této společnosti, budeme je pak těžko vracet zpět do systému. Navíc tím podpoříme růst zadluženosti těchto domácností a dalších sociálně patologických jevů, proti kterým bychom předně měli bojovat.

Celá sociální oblast, bydlení, závislost na sociálních dávkách či vyšší nezaměstnanost sociálně vyloučených občanů, byla dlouhodobě zanedbávána ze strany vlády a jednotlivých samospráv. Na lokální úrovni byla tato témata využita

velmi často před komunálními volbami. Nulová tolerance k chudým občanům v některých volebních programech zaručovala a zaručuje významnou podporu voličů.

Smutným faktem zůstává, že situace se nemění k lepšímu pro nikoho kolem nás, ale přesto si ve svobodných demokratických volbách vybíráme stále stejnou politickou reprezentaci. Vybíráme si politiky, kteří nám opakovaně slibují to, co nedodrželi v předchozím volebním období. Stejně tak neřešíme ani jejich korupční či jiné kauzy. Průběh těchto kauz sledujeme v začátcích a po mediální kritice vrcholných představitelů nás už postupně ani nezajímá, jak ta či ona kauza dopadne. Odklon pozornosti od skutečně závažných kauz politiků a jiných veřejných činitelů ke slabší skupině obyvatel funguje velmi dobře! Pak už je pro některé reprezentanty velmi jednoduché udělat z komára velblouda a označit sociálně vyloučené domácnosti za největší zlo a příčinu všeho špatného, co my, jako občané bez rozdílu barvy pleti, v této zemi zažíváme.

Tomáš Ščuka

Autobus na pietní akt

Muzeum romské kultury vypravuje autobus na pietní akt do Hodonína u Kunštátu 19. srpna 2018.

V rámci 75. výročí hromadného transportu Romů z Hodonína u Kunštátu do koncentračního a vyhlazovacího tábora Auschwitz II-Birkenau pořádá Muzeum romské kultury tradiční pietní akt v Hodoníně u Kunštátu, který se bude konat v neděli 19. srpna od 11 hodin v Památníku Hodonín u Kunštátu a na Žalově.

Program pietního shromáždění:
11:00 Památník Hodonín u Kunštátu – zahájení pietního shromáždění

11:20 Žalov – uctění památky obětí kladením věnců a modlitbou na místě hromadného pohřebiště obětí v lese za Památníkem

12:00 Památník Hodonín u Kunštátu – historický vstup, vzpomínky přeživších, projev

Od 13:00 možnost prohlídky areálu Památníku a zde umístěné výstavy

14:00 návštěva hřbitova v Černovicích

14:30 ukončení pietního aktu

Program bude doprovázen živou hudbou.

14:00–15:30 Památník Hodonín u Kunštátu – seminář o vzdělávání na místě paměti

Z Brna zdarma vypravujeme autobus, místo v autobuse je nutné rezervovat nejpozději do 10. 8. 2018 na e-mailu:

sekretariat@rommuz.cz

nebo na tel: +420 545 581 206.

Autobus vyjíždí od Muzea romské kultury v 9:30, sraz je u muzea v 9:00. Návrat do Brna kolem 15:30.

Nutné mít společenský oděv na pietní shromáždění – ne tepláky, šortky, šustáky či trička s nápisy.

Anketní otázka

Jaké jsou dobré vlastnosti Čechů jako národa a které vlastnosti v Čechách převažují, dobré nebo špatné?

Bibiana Polaková, Ostrava

Závist – nejcharakterističtější vlastnost Čechů. Každý si všechno závidí. Dokonce někteří jdou už do takových extrémů, že závidí zelenější trávu sousedovi. Alkoholismus – Češi jsou neskuteční pijáci. Z toho automaticky plyne nedostatek peněz. Paradoxem zůstává, že se nám dokonce podařilo přepít Dány. Slovní spojení „pít jako Dán“ zaniklo a vzniklo nové – „pít jako Čech“. Stěžování si na nedostatek financí – všichni jsme chudí, nikdo nic nemá, to slyšíme denně. Je pravdou, že platy se nezvyšují, ale ceny ano. Podle mě tady převažuje hlavně rasismus, kdybysme měli svoji zemi, tak to máme jednoduché. Proto nemám na český národ pozitivní pohled.

Vladimír Sendrei, Slovensko

My v SR vnímáme český národ jako silných národovců, to je u nich pozitivně. Ale taktiež ich vnímame z médií ako štát, ktorí vníma Rómov ako priživníkov a vobec si neuvedomujú, že majú veľa vzdelaných a známych Rómov v ČR, ktorí prispievajú k zviditeľneniu ČR, nielen doma, ale aj vo svete.

Ivan Kandrác, Přerov

Myslím si, že je spousta českých občanů, kteří jsou ochotni pomáhat potřebným a nic za to nechtít. Jde o filozofii a určité nastavení v životě. Mrzí

mě však, že současná politika vede naopak k tomu, že tito lidé, kteří jsou ochotni pomáhat, přemýšlejí nad tím, jestli vůbec pomáhat mají. I přesto, že v pomoci vidí smysl, převažuje rozhodnutí – ano či ne. Mám za to, že dnešním trendem se stává, že pomáhat Romům, imigrantům a vůbec někomu, kdo se odlišuje, není IN.

Bohumila Sommerová, Plzeň

No, já bych řekla, že obecně Češi jsou slušný národ, rádi pomohou, ale jen do určité míry, nechávají si takové ty zadní vrátka. No, a většina lidí se nechá ovlivnit řečmi druhých lidí, než aby se sami přesvědčili, jak to opravdu je.

Lucie Vašťáková, Vsetín

Špatná vlastnost je to, že neumí projevit své názory nahlas, říkají si to jen pro sebe. Řeknou si to doma a nadávají si na vše, ale neudělají pro to nic. Dobré vlastnosti – rádi se učí cizí jazyky.

Marta Hudečková, Praha

Moje odpověď zní jednoduše. Všichni lidé na této planetě mají stejné dobré i špatné vlastnosti. Co mi chybí u našeho národa a to, co Češi mají, je vlastnictví, samozřejmě, že ne u všech, ale mají ho.

Anketu zpracovala Veronika Kačová

Deti z detských domovov súťažili na športových hrách

Tento rok sa konal už 28. ročník Celoslovenských športových hier detí z detských domovov – Športové majstrovstvá s Nestlé 2018. Súťažiacich opäť privítal Čilistov (mestská časť Šamorína). Športové hry vyvrcholili vo štvrtok 14. 6. 2018 vyhodnotením najlepších športovcov a odovzdaním Putovného pohára ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Víťazným detským domovom sa stal detský domov Necpaly s počtom bodov 30. Generálnym sponzorom tohto medzinárodného podujatia je už po desiaty raz spoločnosť Nestlé Slovensko s.r.o., ktorá je aj spoluorganizátorom podujatia spolu so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar (ÚAD), Fórum riaditeľov a zamestnancov detských domovov a Ústredným pracoviskom sociálnych vecí a rodiny. Podujatie sa konalo pod záštitou ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR Jána Richtera.

PhDr. Mária Soboličová, PhD., zástupkyňa jedného z organizátorov akcie, Spoločnosti priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar (ÚAD), k tomu hovorí: „Sme veľmi radi, že sa nám opäť podarilo dospieť k spoločnej dohode so športovým rezortom v Čilistove. Areál je prispôbený tým najnáročnejším športovým požiadavkám. Deti si tu môžu vyskúšať, aké je to byť v koži profesionálneho športovca. Špičkové prostredie ich zároveň motivuje. Tento ročník sme z organizačných dôvodov trochu pozmenili celkovú organizáciu a priebeh hier. Celoslovenské športové loptové hry už prebehli a to: volejbalový turnaj 23. 5. 2018 v Necpaloch, turnaj v stolnom tenise 5. 6. 2018 v Ružomberku a futbalový turnaj 11. 6. 2018 v Hybiach. V Čilistove boli v dňoch 13.–14. 6. na programe atletické disciplíny. Deti boli rozdelené do štyroch kategórií podľa veku. Hlavným cieľom majstrovstiev je motivovať deti zo znevýhodnených sociálnych podmienok k aktivitám podnecujúcim

húževnatosť, odhodlanie a vytrvalosť. Tieto vlastnosti potrebujú pre prakticky život pritom často u detí z detských domovov chýbajú.“

Najlepší mladí športovci budú reprezentovať Slovensko na Medzinárodných športových hrách detí z detských domovov, ktoré sa uskutočnia v Českej republike a termín konania je stanovený na 22.–24. 6. 2018 za účasti súťažiacich z Českej republiky, Slovenska, Maďarska, Rumunska a Poľska. V základných kolách sa do tohto projektu v SR zapojilo 770 detí z detských domovov, v celoslovenskom kole súťažilo 650 detí z 52 detských domovov. Súťažili vo vybraných súťažných disciplínach – v atletike (behu na 60 m, 100 m, 300 m, 800 m, 1500 m, skoku do diaľky, skoku do výšky a vrhu guľou), vo futbale, volejbale a stolnom tenise. Športové hry sa konali vo všetkých 8 krajoch pre štátne detské domovy, akreditované subjekty, vrátane profesionálnych rodín.

Manažér pre korporátne záležitosti Nestlé Slovensko Róbert Kičina k podujatiu povedal: „Je obdivuhodné, s akým úsilím a zodpovednosťou pristupujú mladí športovci z detských domovov k svojim majstrovstvám. Do súťaženia dávajú srdce a na ich výkonoch vidieť profesionálnu dlhodobú prácu organizátorov. Spoločnosť Nestlé Slovensko dlhodobo podporuje množstvo aktivít vedúcich k zdravému životnému štýlu. Považujeme si za česť, že môžeme podporovať takýto dlhodobý úspešný projekt. Športové aktivity sú základom budovania pohybových zručností detí, roz-

vijajú vytrvalosť a zodpovedný prístup k povinnostiam. V dospelosti to vedie k ľahšiemu zaradeniu do spoločnosti a uplatneniu sa na trhu práce. Je dôležité budovať hodnoty a správne návyky už od útleho veku a položiť tak základy pre vyvážený, plnohodnotný život v dospelosti. Sme radi, že túto možnosť dostávajú aj deti z detských domovov a že môžeme aj týmto spôsobom pomôcť k rozvoju ich zručností a schopností.“

M. Soboličová vyzdvihuje to, že podujatie je u detí mimoriadne obľúbené. Počas súťaží a vo voľnom čase nadviažu priateľstvá, rozvíjajú svoju motiváciu a vôľu. V mnohých sa ukáže húževnatosť a chuť prekonať prekážky. „Každý rok majú deti chuť ďalej sa zlepšovať a pracovať na sebe, čo sa im v mnohých prípadoch aj darí. Spolu s vychovávateľmi sa pravidelne a usilovne pripravujú, aby vedeli podať čo najlepší výkon. Motiváciou je najmä postup do celoslovenského kola a následná možnosť postupu na medzinárodné športové hry. Najdôležitejšia je samotná účasť detí, pretože už príprava a odhodlanie budujú dôležité vlastnosti a návyky, ako sú cieľavedomosť a súťaživosť. Potenciál našich detí je veľmi veľký, len si potrebujú začať veriť a vážiť si samých seba,“ dodáva M. Soboličová.

Generálnym sponzorom majstrovstiev je spoločnosť Nestlé Slovensko s.r.o., ktorá uhrádza náklady na podujatie vo všetkých kolách a poskytuje vecné ceny do jednotlivých kôl.

Úsmev ako dar hľadá riešenie, ako skutočne pomôcť opusteným deťom, naplniť ich potrebu blízkej osoby, trvalých vzťahov, bezpečia, adekvátnych podnetov pre zdravý vývin a dôveru v seba i iných. Cieľovou skupinou sú deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou, deti s narušeným psycho-sociálnym a emočným vývinom, náhradné a ohrozené rodiny a ich deti.

Mária Soboličová

komentár

Jednoduše o složitém

SABIR AGALAROV

Když mluvíme stereotypně o Majoritě, co tím vlastně máme na mysli? Záměrně takto rozdělujeme svět na „my“ a „oni“. Je až příliš prosté a neživé rozdělit svět na Romy a neromy. Pak by se mohlo čistě statisticky stát, že se mezi neromy zoufale ztratí početné množství skvělých Romů a mezi Romy se zase poschová dost bílých „uličníků“. Abychom si Majoritu trochu upřesnili, měli bychom si uvědomit, že i ona se dělí na prostoduché lidi a na chytré občany.

Romové se také takto dají rozdělit, i Vietnamci. Je jasné, že prostodušší lidé se odlišují od těch moudřejších a obě skupiny se navzájem cítí. Složitý člověk, nebo-li takový, který o věcech přemýšlí, za minulého režimu nebyl systémově populární – byl škaredě označován za „buržousta“, soukromníka, západníka, radikála a měl problémy. Ve skutečnosti byl složitý člověk pro systém jen nepohodlný, protože o něm přemýšlel a dělal o něm nepohodlně chytré závěry. Mnohem lepší pro systém byl, a bohužel i dnes je, prostoduchý konzument. Takový člověk si nevymýšlí složitě „nesmysly“, je údajně skromný (ve skutečnosti skromný není) a o věcech příliš nepřemýšlí, a pokud přemýšlí, tak jedine jednoduše.

Typickým rysem jednoduchého člověka je to, že nemá analytické myšlení. Takový člověk do procesu myšlení zapojuje většinou jen osobní emoce (a o svátcích i národní citění), které místo skutečnosti odhalují celé řetězce složitých „podělávek“ a spiknutí. Takový člověk slyší jen na jednoduchá řešení, nenávidí a podezírá. Zájem o něj mají takové politické strany jako je KSČM, ANO a SPD.

Problém současné společnosti a politiky spočívá v tom, že prostá většina každé majority nemá čas přestat snít, začít brousit své nitro a tvořit opravdové hodnoty pro sebe i pro vnější svět. Jednoduchý člověk se ve veřejném prostoru cítí neschopný a egoistický. Tuto neschopnost vždy doprovází závist a obdiv k finančním bohům (ANO), která je zase přebíjená hlasitou manifestací toho, že všechno naše (český výrobek, mentalita, bezpečnost, fotbal atd.) je nejlepší a čím víc tohoto nejlepšího tady bude, tím lépe (SPD). Občas se stává, že se nad tímto jednoduchým štěstím objevují nejjednodušší mraky. Ale i ty jsou většinou jednoduše odsouzené jako spiknutí nejjednodušších liberálů, sluníčkářů, havloidních provokátérů, kund apod. (KSČM). Jednoduchý člověk ví, že fyzická síla je lepší než analýza a Putin je lepší než Merkelová. Pozor! Jednoduchý člověk není žádný materialista. Je to snilek, který miluje fotbal a je mu jedno, že probíhá právě v Rusku – v zemi, která porušila suverenitu sousedního státu a prostě anektovala Krymský poloostrov. Jednoduchý člověk občas cítí určité znepokojení, ale informace o tom, že Česko je po odmítnutí všech uprchlíků nejbezpečnější zemí v celém sovětském svazu, jej uklidní. A to jen proto, že takový člověk je prostoduchý, nebo-li, omluvte, slabomyslný. Majorita tedy není jen tak nějaká obyčejná majorita. Naštěstí jsou v ní různé proudy od těch nejjednodušších až po velmi složitě. Rozdělení na majoritu a menšinu je tedy schématické a zavádějící. Všichni jsme Češi, tedy česká majorita! Vedle nás zde jsou akorát turisté a virtuální uprchlíci.

Ščuka: S majoritou...

Dokončení ze str. 1

hým. Majoritní média včetně politické reprezentace společenské klima také nijak pozitivně nemění.

Velkou roli také hraje přítomnost jiných kultur, jejich rozmanitost a vzájemné obohacování. Ve srovnání se západem patří český stát ale spíše k zemím, které preferují vlastenecké hodnoty a uspořádání společnosti. Tento dlouhodobý přístup, ke kterému jsou vedeny další generace už ve výchovně-vzdělávacím procesu, tak ani nepředurčuje vytváření lepších mezilidských vztahů.

Ze svých osobních zkušeností se proto domnívám, že česká společnost obecně má mnoho předsudků a stereotypů vůči Romům. Společenské prostředí je k tomu totiž vede tak nějak přirozeně. A přiznejme si, ne každý má v takto nastaveném, dlouho zažitém prostředí odvahu vybočovat z jakési nepsané normy. A když už, tak to tomu dotčenému často společensky škodí.

Optimisticky ale připouštím, že některými přístupy a samotnou vůlí nás všech se to může v budoucnu zlepšit.

Tomáš Ščuka

Chcete přispívat na naše anketní stránky?

Ozvěte se šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com

Občanští členové rady vlády odmítají...

Dokončení ze str. 1

Institutu Oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, tzv. bezdoplatkových zón. Rada vlády pro záležitosti romské menšiny označila toto ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi za diskriminační už v jednání z osmého listopadu 2017.

„Není možné nadále podporovat politiku, která destabilizuje a polarizuje společnost,“ říká místopředsedkyně Rady vlády pro záležitosti romské menšiny Martina Horváthová. „Občanští členové Rady vlády cítí morální a expertní zodpovědnost vymezit se vůči návrhům Ministerstva práce a sociálních věcí v Zákonu o pomoci v hmotné nouzi. Vláda se ve Strategii sociálního začleňování do roku 2020 zavázala snížit počet osob ohrožených sociálním vyloučením o třicet tisíc,“ připomíná romská rada. „Namísto toho razí represivní politiku nulové tolerance, která prohlubuje segregaci a dostává občany České republiky do bezvýchodné situace.“

Navrhujeme, aby Ministerstvo práce a sociálních věcí podalo návrh na zrušení § 33d Zákona o pomoci v hmotné nouzi a zároveň aby stáhlo z projednávání chystanou novelu tohoto zákona.

Zároveň vyzýváme Ministerstvo spravedlnosti, aby vydalo veřejné prohlášení, ve kterém deklaruje, zda Zákon o pomoci v hmotné nouzi je v souladu s Antidiskriminačním zákonem a Ústavou České republiky.

Původní usnesení Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

Rada

I. vyjádřila zásadní nesouhlas s omezením práv občanů na pomoc v hmotné nouzi, ke kterému dochází zaváděním institutu „oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů“ v Zákoně o pomoci v hmotné nouzi. Rada je přesvědčena, že tento institut nepřispěje k řešení chudoby a negativních sociálních jevů, ale naopak jejich závažnost ještě zvýší.

II. vyzvala Ministerstvo práce a sociálních věcí, aby iniciovalo zrušení § 33d Zákona o pomoci v hmotné nouzi a zajistilo dodržování práv občanů a dalších zásad právního státu.

Reakce naší redaktorky

Alici Herákové

Proč Romové odešli z jednání s ministrem Pelikánem?

Na zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny 19. června se stalo něco, co ještě nikdy předtím. Všichni romští členové Rady, poradního orgánu vlády, z jednání odešli. Nechal tak v sále Ministerstva kultury asi dvacítka překvapených úředníků včetně odstupujícího ministra spravedlnosti, Roberta Pelikána.

Proč jsme vlastně z jednání odešli demonstrativně a „jako jeden muž“? A co to znamená pro Radu vlády i budoucí vládu samotnou?

Věděli jsme, že jednat se bude i o zavádění tzv. bezdoplatkových zón v českých městech. Nově tyto oblasti můžou samosprávy vyhlásit tam, kde se podle nich kumulují různé společensky nevhodné jevy nebo se mohou rozhodnout vyhlásit je pro celé území města, jako to udělali například v Kladně.

Nikoho nepřekvapí, že hranice nových zón kopírují hranice sociálně vyloučených lokalit a že nevhodné jevy se kumulují právě tam, kde žijí lidé vyloučení a nespokojení, většinou také chudí a s malými vyhlídkami na zlepšení své situace.

Co pro tyto lidi bude zavedení zón znamenat?

Tito lidé nebudou mít nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi, konkrétně doplatek na bydlení. Zatímco se ale Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za návrhem stojí, ohání bojem s etnobyznysem a snahou snížit příjmy majitelům bytoven, ve skutečnosti jen uvrhne lidi na těchto spekulantech závislé do ještě horší ekonomické a sociální situace. Prakticky tak zavedení bezdoplatkových zón žádné problémy nevyřeší, ale naopak současně problémy prohloubí.

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny je poradní orgán vlády. Přijímá různá usnesení k zákonům, které vláda tvoří, a z pozice expertů má vládě napomáhat tvořit takovou legislativu, která bude špatnou situaci Romů zlepšovat. Realita je ale jiná. Usnesení Rady ani její expertizy nejsou brány vážně. K tématu bezdoplatkových zón se Rada jasně vyjádřila už loni v listopadu.

Reakce jejich romských členů tak je pochopitelná. Za situace, kdy eskaluje napětí v Ústí nad Labem, kdy zóny přijímají desítky českých měst a obcí a kdy se rýsuje populistická vláda, dochází zkrátka trpělivost s nefunkčními procesy i s úředníky, kteří se tváří, že je vše v nejlepším pořádku.

Odchod z jednání bylo demonstrativní gesto a jako takové nemůže situaci vyřešit. Jako všechna gesta, kterými dáváme najevo, že jsme ve vztazích a v komunikaci zcela v koncích, ale ukazuje na váhu současné situace. Reagují na ně média a reagovat musel i ministr Pelikán.

Z odchodu Romů z jednání je tak zřejmé, že „se věci hýbou kupředu“ a že nás bude víc vidět a slyšet. Je to skutečně třeba.

Alica Sigmund Heráková

občanská členka Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

Cesta do Norska – jak fungují památníky?

Od 4. do 7. června se zástupci Muzea romské kultury, romští pamětníci a také zástupci z Ministerstva kultury a Úřadu vlády společně s Velvyslancem Norského království zúčastnili studijní cesty do Norska. Cílem cesty bylo poznat instituce, které se věnují tématu připomínky holocaustu anebo zpracovávají téma násilí, perzekuce a lidských vztahů. Měli jsme možnost navštívit několik velmi zajímavých míst, od bývalého tábora Falstad až po ostrov Utoya, kde před sedmi lety došlo k masakru 69 obětí.

Za Ministerstvo kultury se cesty zúčastnil náměstek ministra kultury René Schreier, ministerský rada Martin Černý, za Úřad vlády Martin Martinek, vedoucí kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, náměstkyně ministra spravedlnosti pro řízení sekce pro lidská práva Martina Štěpánková, ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová, vedoucí Lektorského oddělení Eva Dittingerová, vedoucí Oddělení vztahů s veřejností Kristina Kohoutová, Čeněk Růžička, předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu a Rudolf Murka – romský pamětník a za Velvyslancem Norského království v Praze poradce pro komunikaci a obchod Terje B. Englund.

První zastávka byl sever Norska a to konkrétně Falstad Center, kde byl během války jednotkami SS zřízen vězeňský tábor (1941–1945). Tábor měl německou správu a patřil tak do sítě koncentračních táborů řízených nacisty po celé Evropě. Smutným faktem je, že v nedalekém lese zde docházelo k častým popravám vězňů (zavražděno bylo kolem 200 zejména sovětských a jugoslávských válečných zajatců). Pro Nory je toto místo velmi symbolické, před válkou (od roku 1921) zde fungoval nápravný ústav pro mládež a od roku 1951 až do roku 1992 zde byla opět škola pro handicapované a problematické žáky. Falstad Center funguje jako památník od roku 2006 a řeší otázku, jak propojit pietní připomínku s edukací.

„Velmi pozitivně hodnotím citlivé propojení pietního místa a vzdělávání na místě paměti. A zdůrazňuji zejména způsob vzdělávání, totiž že toto centrum, které si připomíná události druhé světové války, se věnuje tématu jak předcházet násilí obecně. Toto je cesta, kterou by bylo schůdné se ubírat i při naší muzejní edukaci, respektive toto zásadní téma by bylo vhodné vyučovat i u nás na základních školách,“ vysvětluje ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová.

Další navštívená instituce se nacházela v hlavním městě Oslu. Jednalo se o Center for Studies of Holocaust and Religious Minorities umístěné ve Vila Grande, kde za války sídlil představitel nacistické strany v Norsku Vidkun Quisling. Centrum se věnuje připomínce, edukaci a výzkumu v oblasti perzekuce náboženských a etnických minorit v Norsku za druhé světové války. Bylo otevřeno v roce 2005 a spolupracuje s dalšími institucemi i v mezinárodním měřítku. Rozsáhlá expozice představuje dějiny za druhé světové války od nástupu nacionalismu až po konkrétní události v Norsku. Centrum vytváří vzdělávací program pro předcházení násilí.

Důležitou zastávkou bylo Centrum 22. července/22. Juli Senteret, které připomíná teroristické útoky v Oslu a na ostrově Utoya. Centrum se nachází v jedné z vládních budov, které byly poškozeny útokem. Centrum bylo otevřeno 22. 7. 2015 a poskytuje nejen pietní připomínku obětí, ale také pracuje se skupinami studentů v rámci výchovy k demokracii.

Poslední den jsme měli možnost objevit ostrov Utoya – místo, kde zahynulo 69 obětí mládežnického tábora v roce 2011. Jorgen Watne Frydnes, který dostal týden po útoku do správy ostrov Utoya s cílem vybudovat připomínku obětí a edukační centrum, nás provedl po ostrově. V expozici, která představuje dlouhé dějiny ostrova jako místa pro konání letních setkání mládežnické organizace Norské dělnické strany, jsme mohli pochopit symbolický význam tohoto ostrova pro Norsko. Poté jsme navštívili i Henghuset (památník v místě kafeřerie) a pedagogické centrum. Zásadním sdělením tohoto místa a jeho edukačních programů je, že paměť má význam jen ta, která je součástí přítomnosti, která žije. Utoya nemá být jen místem pro pláč, ale také místem pro poučení a naději do budoucnosti.

„Návštěva ostrova byla velmi zajímavá. Památník, který připomíná oběti, se nachází na místě, kde nikdo nezemřel a tvoří ho kovový prstenec volně zavěšený v krajině. Jména obětí jsou vyryta a je možné do písmen vložit květinu, a tak uctít konkrétním způsobem památku neviných. Rád bych zdůraznil, že prioritní je myšlenka, kterou chceme předat. Může se jednat klidně o něco jednoduchého, otázka peněz je až druhořadá,“ zprostředkovává své dojmy z ostrova Utoya pan Čeněk Růžička.

V Oslu jsme také navštívili The European Wergeland Centre, které je podporované Evropskou radou a norskou vládou a má za cíl vyučovat o mezilidských vztazích, interkulturním porozumění, lidských právech a demokracii. Centrum spolupracuje s mnoha institucemi v Norsku i v Evropě. Velmi úzce se podílí i na edukačním programu Škola demokracie probíhající na ostrově Utoya. Jedná se o zastřešující organizaci v rámci vzdělávacích aktivit centra je: připomínka – poučení – zapojení do současnosti.

„Při společném setkání jsme měli možnost dozvědět se něco bližší o činnosti Wergeland centra v mnoha zemích Evropy a zároveň představit budoucí projekt, který chystáme v Praze. Rádi bychom podpořili myšlenku na vytvoření platformy, která by sdružovala zástupce romské menšiny a zároveň sloužila jako kulturní centrum informující o historii a kultuře Romů a Sintů, a tak umožnila interdisciplinární dialog,“ krátce shrnuje obsah jednání náměstkyně ministra spravedlnosti Martina Štěpánková.

„Společná cesta přinesla mnoho zajímavých setkání a otevřela nové možnosti spolupráce. Rozhodně bylo přínosem vidět, jak se s problematikou připomínky a stavby památníků vyrovnávají v Norsku. Lety u Písku se staly pro Českou republiku jakýmsi symbolem a je pro nás velmi důležité zde vybudovat něco nadčasového, co dokáže oslovit českou i mezinárodní veřejnost. První krok, který se nám již podařilo zrealizovat, je vykoupení vepřína, nyní stojíme před neméně rozhodující etapou – dobře prodiskutovat a promyslet podobu památníku. Děkuji norské ambasádě za inspirativní cestu, která nám pomohla kromě jiného i navázat vztahy s dalšími odborníky,“ shrnuje přínos studijní cesty náměstek ministra kultury René Schreier.

Muzeum romské kultury
Kristina Kohoutová

Romský tanec a ženy v něm

Tanec je určitá forma vyjadřování, má očistující účinky pro tělo i mysl. V tanci je důležité překonat rozdíly a spojit lidi. Spojuje nás, abychom mohli vytvořit lepší svět. V tanci neexistuje rasismus. Tanec je jako mozaika, stejně tak i hudba. Záleží na každém dílku, protože my jsme těmi dílky, těmi rozbitými notami. Pokusme se je společně zachránit a uvidíte, že společně můžeme tvořit.

Hudba se dotýká mnohého, ale s láskou žije v nejkrásnějším objetí. Každý tón dokáže dát hudbě punc jedinečnosti. Harmonie prolínající hudbou nás naučí umění radovat se ze života, poznávat jeho krásné stránky, vyhledávat to, co je v životě to pravé, neopakovatelné a pozvňající. Harmonie postupující kulturou nás nutí se právě v určitý okamžik zastavit a zapřemýšlet o tom, jak žijeme a jak bychom žít chtěli, o tom, kdo jsme a jaká je naše společnost. Díky romskému tanci vnímám, jak se v něm ženy dokáží více projevit, uvolnit, být samy sebou. Je to skvělé, vidět ve své práci smysl. Tanec je pohyb, který dělá radost a zároveň vám formuje tělo. Tanec je podle mě nenásilné přirozené cvičení. Ženy to už po pár dnech poznají, jak se jim tělo zpevnilo a jak se cítí líp. Kromě toho všeho, je tanec lékem pro duši. V romském tanci je smysl každé ženy. Tancem vyjadřujeme hrstost, radost, oheň, lásku, ale i smutek. Romský tanec je hledání romské duše. Celkový zážitek z tance je skutečně barevný, divoký a plný slunce a ohně. Romský tanec je řeč těla, romský jazyk a romský život. Je to také dialog mezi tanečnicí a divákem.

Vyučuji romský tanec v Novém Jičíně a pravidelně jednou za měsíc pořádám workshopy romského tance. Abychom se společně mohli ponořit do světa tance a intuitivního pohybu, položila jsem tři otázky ženám, které výuku tance navštívily a byly jeho součástí.

Brzy se s romským tancem a jeho hloubkou i tradicí seznámíte také ve Valašském Meziříčí a Rožnově pod Radhoštěm.

1. Co vám dal romský tanec?

2. V čem vidíte jeho přínos pro váš život?

3. Co ve vás zanechal romský tanec a jak se díky němu cítíte dnes a jak jste se cítili před tím, než jste jej začali navštěvovat?

Krásně předáváš to, čemu věříš a co žiješ. Oslovuje mě ta opravdovost. Oslovuje mě Tvá krása, vnitřní i vnější. V romském tanci je tolik vášně, emocí, lásky, přírody, ohně, svobody, ženství... Všechno to přirozené, na co jsme zapomněli. Je třeba se rozpomenout, vrátit se tam. A jedna z cest je právě romský tanec a hudba. Je krásné učit se vzájemně. (Daniela)

Díky Tobě jsem v romském tanci pochopila krásu a hodnotu ženství. Zvláště v dnešní hektické době tak potlačovanou. Taktéž děkuji za nahlédnutí do romské kultury a pochopení, proč jste tak svobodní. Máte nám toho hodně co předat. Děkuji za nádherné chvíle. (Lenka V.)

Především mně do života přival, Verunko, Tebe. Moc si toho na Tobě vážím. Jsi pro mě ztělesněným skromností, pokory, opravdovostí, velké moudrosti a odhodláním.

Při práci s tělem rozpruďím radost, vášně, kreativitu. Kromě toho vyjdou ven na povrch i zranění a bolest a hluboké pocity jako smutek, frustrace. Při tanci si můžu dovolit je naplno prožít a vyjádřit, tím

pádem i pustit a uvolnit se.

Učím se žít opravdověji. Učím se zahazovat masky, které nám nasazuje dnešní doba. Lépe umím vnímat hudbu. Navracím se k tomu, kým jsem přišla na svět, ale v dnešním zrychleném kolotoči zapomínám být, a to je ženou. (Katka)

Romský tanec mi dal především kousek tebe, ukázal nám, jak je důležité ventilovat emoce s láskou k sobě i k druhým, naučil mě nesoustředit se na správnost tance, ale zůstat v souladu s rytmem, a tím sama se sebou. Romským tancem jsem v sobě přepsala programy, které jsem si v dětství chybně zapsala... Jsi moudrá žena, výjimečná romským šarmem. Děkuji za tvou lásku. (Lenka K.)

V rámci festivalu Ghettofest 2018, který se konal 9. června v Brně, jsem se zúčastnila workshopu romského tance. Nebyla to moje první zkušenost, již několik workshopů mám za sebou, proto jsem na začátku měla trochu strach, zda to pro mě nebude jen opakování už dříve naučeného. Obavy byly rozptýleny hned na začátku. Tolik nových poznatků a takový příliv energie jsem nečekala. Je vidět, že lektorka stále na sobě pracuje a snaží se předávat vše svým studentům s vášní jí vlastní. (Jana Šafaříková)

Veronika Kačová

Amari romaňi čhib

o gadžo

gadže

Hine lače?

Sar ko, the paš lende hin lače manuša the nalače.

Jak kdo, i mezi nimi jsou dobří a zlí.

anglophendo/predsudkos

Le nipen hin anglophende.

Soske?

Naprinđžaren le Romen.

Dikhen pre lende ča koda nalačo.

Dívají se na ně jen z toho špatného úhlu.

Paľis barol o rasismus the nakamiben.

Paťiv des, paťiv arakhes.

Sar andro veš vičines, avka tuke avel pale.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Ko avreske chanel chev, korkoro andre perel.

Kdo jinému jámu kope, sám do ní spadne.

O Del kamel savore manušen,

parnes the kales.

Ko hin feder, parno či kalo?

Ňiko, savore sam manuša.

Ko hin bije doš, me čhivel bar.

Bůh miluje všechny lidi,

bílého i černého.

Kdo je lepší, bílý nebo černý?

Nikdo, všichni jsme lidé.

Kdo je bez vinny, ať hodí kamenem.

Jan Horváth

Gádžové a Romové

Žijeme zde v této zemi již po staletí, stovky let nás chce majorita přetvářet k obrazu svému. Je ten obraz ten nejlepší a správný?

Proč se musíme dělit na bílé a Romy? Jsme stejní občané jako ostatní, bohužel je dost těch, kteří si to nemyslí. Představte si, kdyby svět byl jen černobílý, jen bílá rasa. To by ani moc dobře nešlo a nefungovalo. Proto stvořil milostivý Bůh i nás barevné, aby byl svět různobarevný a veselý. Gádžové, nejen u nás v ČR, Romy nechtějí, jsme prý na obtíž. Stovky roků žijeme na okraji společnosti, stovky let nás majorita převychovává a nebo se snaží nás vychovat.

My nepotřebujeme vychovávat, žít podle šablony, podle pravítka. Náš národ, který čítá jen v Evropě na deset milionů lidí, má svobodu v krvi, tak jsme se narodili, tak žili naši předkové již v Indii před mnoha sty lety. S písní na rtech, s hudbou od kolébky až do hrobu. Jistě, máme spoustu chyb, ale kdo je nemá? Cožpak bílý člověk je neomylný a nejlepší vlastností? Není, má také spousty chyb, tak už to na tom světě chodí. Proto nebudme k sobě nevrážívi, nerozšiřujme nenávist k druhým, naopak rozdávejme lásku a pochopení k člověku. Nikdo z nás si nevybral svou planetu, ta patří všem, bez rozdílu.

I my, Romové, chceme s gádži žít, jak se má a patří. Chceme žít, bydlet, pracovat, stejně jako gádžové, po práci se veselit a tancovat, odpočívat. Je to možné? Myslím si, že při trošce vůle a ochoty je to možné a nutné!

Nic jiného nám totiž ani nezbývá.

Jan Horváth

O gadže the o Roma

Dživas adaj andre kadi phuv imar šela berša, šela berša amen o gadže vi-saren pro peskero drom. Hin oda drom nekfeder?

Soske amen ulavas pro parne the kale, sam ajse jednaka sar aver, zijand devleske hin but ajse, so kada peske naduminen. Ča dikhen, kaj bi e luma elas ča kaliparňi, ča parňi nacija. Oda bi naelas mištes. Vaš oda o gulo Del kerďa le parnen the le kalen, kaj te avel e luma vešelo. O gadže, na ča ke amende, amen nakamen, hoj sam „pro khul“. Šela berša dživas pro agor jekhetaňibnaske, šela berša amen kamel e majorita te bararel.

Amenge nakampel te bararel, te dživel sar mule, bijo dživipen. Amari nacija ginel buter sar deš milionu nipi, hin amen e sloboda andro rat, avka aviľam pre luma, avka dživenas amare phure imar andre Indija angle šela berša. La giľaha pro vušta, bašavibnaha ciknovarbatar dži ko meriben. Hin amen but nalače, kajča kas nane? O gadžo hin feder či šukareder? Nane, hin les tiš but phujipena, kas nane? Avka imar pre luma ada phirel. Vaš oda naavas kije peste sar ruva, nabuchľaras o nakamiben ke avreste. Avresar, ulavas o kamiben kijo manuš. Ňiko amendar peske nakidľas avri kadi phuv, odi hin sakoneskeri.

The amen, o Roma, kamas le gadženca te dživel mištes. Kamas te dživel, te bešel, te kerel buťi, the avka sar o gadže, pal e buťi te khelel, te giľavel. Šaj oda keras? Duminav, hoj paše čepo kamiben oda šaj.

Ňič aver amenge naačhol.

Jan Horváth

Romové v dnešní společnosti

Slychávám od svých rodičů a prarodičů, že za komunistů bylo lépe. Měli práci a tak si na ně nikdo neukazoval. Pracovat museli všichni, říká mamka. A mamí, cítila ses utlačovaně? Já a utlačovaně? Ne, proč? Zavírali lidi, protože chtěli studovat, vzdělávat se, prosazovali lidská práva a svobodu, a někteří byli kvůli tomu i zavražděni. To víš? Ne, odpověděla mamka.

Dělají si to Romové sami? Často se s rodiči bavíme o tom, jak bylo a jak možná bude. Chtějí, abychom se měli lépe než oni, a přitom si neuvědomují, co nedostali, aby se mohli mít třeba tak, jako se jednou budeme mít my. Je to tím, v jaké žili době a jaké měli možnosti k tomu, aby se stali těmi, kteří by budovali společnost k lepšímu. Většina Romů navštěvovala zvláštní školy, které bohužel fungují dodnes. Jsou to školy ve vyloučených lokalitách, kam chodí převážně Romové. Nikdo nezkoumá, co z těch dětí jednou bude. Protože to nám, Romům, evidentně nevádí.

Já jsem měl to štěstí, že jsem byl zároveň se svojí sestrou součástí projektu, který se týkal naší lepší budoucnosti, a to prostřednictvím nesegregované základní školy, do které jsme nastoupili od druhého stupně. Bylo to možná o štěstí, možná taky o tom, že nám právě někdo pomohl ke zlepšení naší budoucnosti. Základním bodem pro tuto dobu je mít co nejlepší vzdělání. Vzdělání je základ do života. Motivací je jít kupředu za lepším životem, který nebude o přežívání, ale o žití. Vývoj této společnosti a posunutí integrace Romů, je jedna z nejdůležitějších věcí, které by se měly řešit. Po celé České republice fungují neziskové organizace, které se snaží o zlepšení podmínek k žití, jsou to otázky bydlení, hledání práce. Pokud nejsou vyřešeny tyto základní lidské potřeby pro důstojný život, nemůžou zde vyrůstat mladí nadějní romští studenti. Ke mně se dostala motivace od těchto neziskových organizací, kde se klade důraz na vzdělání. Výsledky jsou značné a jsou vidět, zde i v zahraničí žijí lidé romské národnosti, kteří mají vysokoškolské vzdělání a pracují ve svých oborech. Je to práce, kterou chtějí dělat, ale museli opravdově chtít. Motivují tím další mladé lidi k tomu, že pokud se chce, tak to jde.

Romové kradou, Romové jsou nepřizpůsobiví, Romové nechodí do práce. Každý, kdo je Rom, tak jednou nebo vícekrát za život slyšel o Romech v negativním. Ale kde jsou ti Romové, co chodí do práce, ti, kteří studují, a ti, kteří se snaží angažovat do politiky? Jsou tu? I když nejsou vidět, tak ano, jsou.

Můžeme společně budovat tuto zem, aby se nám zde žilo co nejlépe a aby se na nás neukazovalo ve špatném, ale i v dobrém. Jsou zde organizace, které nás v tom nenechávají samotné, snaží se nám pomoci k našemu cíli. Buďme hrdí na to, kdo jsme, ale zároveň bychom si měli uvědomovat, že pro tuto dobu nestačí umět zpívat a tančit. Protože otázku politiky za nás nikdo nevyřeší, pokud se nezačneme o politiku zajímat a snažit se angažovat. Mým snem je, aby se Romové měli čím dál tím lépe. Aby naše kultura byla vidět. Abychom byli vzdělanější a prosazovali i své nápady pro zlepšení soužití s majoritou. Nejsme my a oni, ale žijeme zde společně a to si často neuvědomujeme. Mým dalším snem je mít organizaci pro zlepšování romské problematiky prostřednictvím naší kultury, umíme tančit, zpívat, proč bychom měli ztrácet to, co nám Bůh dal? Psal jsem, že to nestačí k rozvoji, ale také bychom neměli zapomínat na to, že to, co umíme, je výjimečné.

Často si kladu otázku, proč právě Romové jsou ti, na které se hodně poukazuje. Bohužel, je to tím, že jsme ti, kdo jsme. A v očích lidí to tak zůstane, pokud se nezačneme více angažovat do věcí, které jsou důležité pro společnost. Začneme o věcech více přemýšlet, a dokažme, že ukazovat prstem se nemá.

Filip Horváth

foto na této dvoustraně: Sabir Agalarov

Jak pomoci Romům a zároveň i ČR

Když se podívám na soužití Romů s většinovou společností a v souvislosti s tím zhodnotím veškeré integrační programy a jejich náklady, tak v reálu by se dalo říct, že tyto programy nedoznaly skoro žádných úspěchů. Romové se doma cítí jako cizinci, jsou vnímáni i jako uprchlíci a zlepšení jejich životní situace je v nedohlednu. Ano, svůj podíl viny mají na tom samotní Romové, ale dovolím si říct, že na stavu věci má největší podíl většinová společnost. Například, mnoho Romů si osvojilo zavedené české tradice, zvyky i kulturu a v minulém režimu neměli žádné problémy. Je však pozoruhodné, že v dnešní době se zhoršila životní situace i těchto Romů, česká společnost odsoudila i je.

Pro Romy v Čechách je jejich životní situace velice nepříznivá, vypovídají o tom i průzkumy různých agentur. Například agentura pro ministerstvo vnitra STEM průzkumem zjistila, že 83% Čechů považuje Romy za nepřizpůsobivou skupinu obyvatel a 45% by je nejraději v Česku vůbec nevidělo. Jiné agentury také tvrdí, že Češi vůbec nechťejí Romy za své sousedy. Údajně jsou příliš zanedbaní, nevzdělaní, nepřizpůsobiví a většinou jen kriminální živly. Jako profesionální muzikant jsem prošel kus světa a mohu říct, že nikde jsem neviděl ani nezaznamenal takový odpor proti romské menšině jako tady v ČR. Například ve Francii patří Romové k národní kultuře státu a jsou chloubou Francie. V Německu je tomu stejně tak, navíc Romové tam podnikají se starožitnostmi. Na trhu práce nabízejí své služby – prodej exkluzivních kobereců, starožitností, prodávají hudební nástroje, obrazy, auta, sklo, porcelán atd. A musím říct, že stále nabízí i svá starodávná řemesla, například věstectví, cirkusové atrakce se zvířaty a romské řemeslné obory. Proč o tom mluvím? Chci tím jen říct, že kapitalistické státy podpořily potenciál Romů a Romové jsou prospěšní sami sobě, společnosti i státu. A třeba ve Skotsku jsem zase poznal, že Romové se úplně šli s většinovou společností a mám i za to, že žijí kulturnější a noblesnější život než samotní Skotové. Při návštěvě jedné romské skotské rodiny mě obsluhovali Skotové – gádže. Byla to pro mne neobvyklá situace, a domácí jsem žádal o vysvětlení. Řekli, že u nich je to normální, poskytují pracovní místa nezaměstnaným. Ale už dost o cizině, vrátím se zase zpět k nám domů a chci říct další své postřehy a vize.

Život v romské osadě mi dal velké poznání, naučil jsem se toleran-

ci, respektu, slušnosti, vnímání dobra i zla. V romské osadě jsem poznal, jak fungují mezilidské vztahy mezi Romy a jak fungují mezi gádži a Romy. Podle chování, podle řeči i podle očí jsem poznal podvodníky, lháře a vycítil jsem i nebezpečí. Ke gádžům Romové cítili nedůvěru a je tomu tak i dnes. Co je ale zajímavé, že farářovi Romové věřili, potřebovali ho a u něho hledali Boží pravdu, bezpečí i zastání. Romové věřili a věří v Boha, proto si myslím, že v oblasti integrace Romů do společnosti by mohly pod záštitou vlády hodně pomoci i různé církevní instituce, sbory a charity. V tomto směru by mohli působit nejen na Romy, ale hlavně na většinovou společnost. Věřím, že cestou Boha, náboženského poznání a citění by tak mohli ve společnosti vytvořit dobré mezilidské vztahy, a tím i vybudovat pro stát ideální aktivní a prospěšnou demokratickou společnost.

Co se týče vzdělávání Romů, tak si myslím, že zvláštní školy Romům vůbec nepomohou. Ba naopak, společensky je degradují a vytváří pro ně generační, společenské a existenční bariéry. Dovolím si říct, že by bylo vhodné vzdělávat Romy v tomto směru: 1. podle jejich potenciálu, 2. dle poptávky trhu práce a 3. pro potřeby světa. Co se týče jejich potenciálu, tak je to oblast umění, hudba, herectví, tanec, malířství, sochařství, kovářství, literatura. Poptávka trhu práce představuje například obsluhu stavební techniky, stavební řemeslnické obory, jako je třeba zedník, obkladač, pokrývač, malíř, tesař, podlahář, instalatér apod. A ve vzdělávání pro potřeby světa jsou to obory v oblasti vědy a techniky. Například farmacie, medicína, ekologie, finančníctví, fyzikální, biologické a chemické obory a také nové technologické směry v oblasti digitální techniky, robotizace, vesmíru a vesmírné techniky.

Při začleňování Romů do společnosti by bylo vhodné vyzdvihnout značky prosperujících romských i neromských firem, které zaměstnávají Romy, a šířit jejich dobrou pověst doma i v zahraničí. Ve spolupráci měst a obcí podporovat tyto firmy při získávání státních zakázek. Dále si myslím, že by byla vhodná spolupráce s neziskovkami a rozběhnout s nimi společné projekty sociální ekonomiky, např. chráněné dílny, skleníky s pěstováním bio zeleniny a ovoce. Také by pomohlo rozjet drobná řemesla a textilní dílny, např. značky romské etnické módy, butiky apod. Sociální firmy technických, úklidových a hlídacích služeb pro veřejné

i soukromé instituce. V oblasti turistického ruchu podpořit romskou kulturou velkoměsta. Vytvořit restaurace, romská centra a realizovat workshopy romského tance, hudby a věštění. Zajímavý by byl například maringotkový systém etno-bister.

Při začleňování Romů do společnosti by mohly pomoci i veřejné firmy, např. Lesy ČR. Měly by využít Romy a jejich manuální práci při úpravách lesů, různých terénů, říčních toků a kanálů. Romové by tím získali kreativnější veřejně prospěšná a stabilní pracovní místa. Stát by měl razantně podporovat růst odborné středoškolské romské generace. Měl by podporovat i národní kampaně pro boj proti rasismu a diskriminaci nebo kampaně typu Mypracujeme.cz nebo Sedíme v jedné lavičce. Myslím si, že rodiče českých žáků by pak začali přijímat romské spolužáky svých dětí.

Na integraci Romů by se měla podílet i Česká televize a v radě ČT i programové radě by měl být aspoň jeden Rom. ČT by měla propagovat pozitivní obraz Romů, měla by zaměstnat Romy jako hlasatele. Měla by vysílat programy s romskými osobnostmi, propagovat koncerty romských muzikantů a v rámci vánočních benefičních koncertů dát prostor i romským umělcům. V programové skladbě ČT by se měli objevovat romští umělci, romské rodiny, matky s dětmi, dělníci, studenti, rukodělní řemeslníci atd.

Města a obce by měly nabízet Romům, hlavně mládeži, kreativnější pozice veřejně prospěšných prací. Například recepční na ubytovnách, v poradnách pro klienty, nebo třeba zaměstnat Romy i jako pořádkovou službu v odpočinkových parcích, v centru měst apod. Veřejné organizace by mohly cíleně nabírat síť mladých nezaměstnaných Romů na tréninkové zaměstnání formou VPP. Zároveň by jim dále hledaly stabilní pracovní místo a v rámci pracovní doby by měli Romové povinné a úřadem práce placené vzdělávání, např. rekvalifikace. V ghettech by měly města a obce vytvořit pracovní místa – úklid, domovníctví, dohled pro děti a mládež. V ghettech by zároveň měly probíhat kvalitní sociální aktivity – motivační pedagogické programy, sportovní hry a soutěže. Fungující rodiny by měly dostat šanci odstěhovat se do sociálních bytů v jiných lokalitách a takto postupně likvidovat ghett. Děti vystěhované z ghet by měly chodit do inkluzivních škol.

Ano, vím, popsal jsem dost podrobně boj s českou chudobou, ale to je jen část mých postřehů, vizí, snů, představ, ale zároveň i reálných cílů.

Gejza Horváth

Sar te šigitinel le Romenge the la ČR O Roma andre sučasno doba

Sar dikhav pro romane problemi andre Čechiko, the keci ala integracne programi mol imar love, ta šaj phenav, hoj oda calo idejos pes nič mek nakerd'a.

O Roma pes adaj khere čujnen sar cudzinci, o gore len dikhen sar priscehovalcen, u le romengri feder dživipnaskri situacija nane aňi te dičhol. Hin čačipen, hoj hine vaš ada došale korkore o Roma, afe nekbutter hin došal'i e čechiko spoločnosť. But Roma preile andre peskro dživipen o čechika tradiciji, o zviki, the e kultura a paš o komunisti len nahas nisave problemi. Afe hin interesno, hoj adad'ives odsudzind'a e čechiko spoločnosť the ale Romen.

Le Romen hin andre Čechiko moneki pharo dživipen a sikhaven oda the o testi všelijake agentendar. E agentura, so hin tel o miňisterstvo vnitra, STEM peskre pruzkumoha zjist'ind'a, hoj ochtovardeš the trin procenta Čechi likerem le Romen vaš e banda manuša, so pes lenca nadel te kerel nič a 45 procent gadže le Romen andre Čechiko aňi nakamen te dikhel. Aver agenturi hinke tverdzenen, hoj o Čechi nakamen le Romenca jekhetane te bešel. Phenen, hoj hine moneki melale, khandine, ňiko lenca naavel anglal a hine bare berteňara. Me sar lavutaris pregeľom baro svetos a šaj phenav, hoj ňikhaj nadikhľom kajsi bari nanavista ki o Roma sar andre Čechiko. Napriklad andre Francija patrinen o Roma ki e narodno kultura a o štatos kerel andro Roma baro baripen. Andre Němciko hin oda tiž avka, afe odoj o Roma mek podňnikinen le starožitnena. Bikenaven o exkluzivna pokrovci, o purane kuč veci, lavutarike sersami, obrazi, motora the všelijaka aver veci. Mušínar tiž te phenel, hol le nipoške hadinen the andal o vasta, u tiž hin len cirkusova atrakciji le džvirenca. Soske dav pal ada duma? Kamav aleha te phenel, hoj o kapitalisticka štati podporinde le romengro potencijalis u o Roma keren aleha chasna na ča korkore peske, afe he le štatoske. U andre Škotsko hinke prindžardom, hoj o Roma hine pre jekh urovňa le gorenca u prindžardom he oda, hoj hine mek pre bareder urovňa sar o Škoti. Sar man vičinde o škotska Roma khere ke peste, ta odoj ke lende man obsluhinenas gadže. Našti avavas olear ke mande, u sar phučľom le Romendar, hoj s'oda kada hin, ta phende mange, hoj o gadže keren ke lende but'i a jon len vaš oda poťinen. Afe imar navakerava pal e cudzina, afe visarav man pale khere a kamav tumenge te phenel mek aver mire viziji.

O dživipen andre romaňi vatra man sikhad'as but, odoj prindžardom, so hin tolerancija, respektos, emberšikos, the so hin bibacht the lačhipen. Andre romaňi vatra prindžardom, sar pes o Roma likerem ke peste a sar pes likerem o gadže ki o Roma. Pal o emberšikos, pal e duma, the pal o jakha prindžaravas le bibachtale manušen the oda, hoj paš lende man nič lačo naužarel. O Roma le gorenge napaťanas u hin oda avka the mek adad'ives. So hin afe interesno, hoj o Roma paťanas le rašaske, le rašas lenge kampolas a paš leste rodenas le Devleskro čačipen, he o lačo isto than a lestar užarenas, hoj pes vaš o Roma začehela. O Roma paťanas the paťan Devles, vaš oda mange gondolinav,

hoj paš e romaňi integracija šaj bi šigitinenas jekhetane la vladaha the o všelijaka cirkevna inštituciji, sbori the o chariti. Šaj bi kerenas but'i na ča le Romenca, afe the le gorenca. Paťav oleske, hoj le Devleskra idejaha bi sigeder denas le Romen the le goren ke peste, hoj šaj jekhetane dživen andre jekh štatos andre paťiv the andro lačhipen. Aleha bi pes ačhelas le Romendar he le gendar lačhi aktivno demokraticko spoločnosť.

Te pes vakerel pal o romano sikhaviben, ta mange gondolinav, hoj o zvláštna školi na šigitinen le Romenge ňisoha. Ala školi le Romen ča degradinen a keren lenge bare generačne problemi. Šaj phenav, hoj o Roma bi pes kamenas te sikhavel avri:

1. andr'oda savo hin lengro potencijalis, 2. so rodel o tarhos le but'ena a 3. so kampil la lumake. Te rozlaha o romano potencijalis, ta andr'oda perel o bašaviben, o khel'iben, teatrike profesiji, o herci, o maľara, sochara, o chart'asa, the e literatura. Le tarhoske le but'ena kampil pro stavbi muraren, obkldačen, pokrivačen, maľaren, the aver profesii. A la lumake kampil, hoj la te avel neve profesiji andre veda the technika. Napriklad andre farmacija, medicina, ekologija, andro finančnictvo, andre fyzikalna, biologicka he chemicka obori, the tiž andro neve technologicka smeri, sar hin e digitalno technika, e robotizacija, o vesmiris, the e vesmirno technika.

Tiž bi avelas lačhes te vazdel upre o romane the o gadžikane firmi, so kiden andro but'a le Romen a te del pal lende lačo hiros, khere the andre cudzina. U kala firmi tiž bi kampolas te podporinel o Roma jekhetane le čeckike uradnena, hoj te chuden o zakazki a hoj te avel le Romen but'i. Tiž mange gondolinav, hoj bi avelas lačhes te zacirdel andre kaja inicijativa the o neziskovki a jekhetane lenca te rozdžal neve projekti andre socialno ekonomika např. chraňimen dielňi, skleňiki le bio potravinenca. Tiž bi pes amenge šitinelas, te bi rozdžahas amare romane churde profesiji le uravibnaha, hoj oles te avel amaro romano puncos, romaňi etnicko moda, the o butiki. Kampelas bi te rozdžal o socialna firmi le pratišagoha, the so vartinen perdal o verejno the sukromno sektoris. A so pes tikel pal o cudzinecko ruchos, ta avelas bi moneki lačhes, hoj te podporinen o fori amari romaňi kultura, hoj šaj o Roma keren kulturne programi avri pro fori, abo he andro teatri, the avrether. Kampelas bi te phundravel reštauraciji, romane centra, the odoj te realizinel workshopi le romane khel'ibnaha, bašavibnaha the veščišagoha.

Avelas bi tiž lačhes te rozdžal ento-bistra a andro maringotki te bikenavel amare romane chabena.

O romane murša šaj bi tiž kerenas paš o veša, sar varekana, šaj bi žužurenas o veš, o terenos, o kanala, o jarki le paňeha. Aleha bi avelas le Romen furtom but'i. O štatos tiž bi šaj podporinelas le stredoškolen a tiž o kampani, sar te marel tele o rasismus, he diskriminacija. A šaj bi podporinelas he o kampani Amen keras buči.cz abo Bešas andre jekh lavica. Ada bi avelas moneki lačhes, te bi o gore priačhenas, hoj lengre čhavore te phiren le romanenca andre jekh škola.

Andre integracija bi pes kamelas te thovel the e Čechiko televizija, joj šaj bi sikhavelas le Romen andre pozitivno pozicija, na ča bibacht. Andre televizija šaj bi kerenas but'i o Roma sar hlasateľa a andre ČT bi kamenas te sikhavel le romane osobnost'en, the tiž te propaginel o romane koncerti a te sikhavel le bare romane lavutaren. U le Romenca te rachinel the akor, sar džal andre televizija pre Karačoňa o benefična programi. Andre televizija bi kamenas te sikhavel o romane fajti, le dajen le čhavorenca, le robotnikem, le študenten, the amare romane remeselňiken.

O fori, the o gava bi kamenas te del le Romen, hlavne le ternen, kreativeder thana paš o verejne prospešna but'a. Napriklad o Roma šaj bi kerenas pre recepca pro ubitovňi, abo andro klientka poradňi, a tiž bi šaj kerenas but'i sar dozorc andro bare parki, kaj o manuša phiren peske te odpočivinel. Dozoris tiž bi šaj kerenas avri pro bare fori. O bare organizaciji šaj bi kidenas andre but'i perdal o VPP le terne manušen, hoj len te treninen avri. Paľis bi lenge kamenas te rakhel stalo but'i a andr'oja but'i bi mek mušinenas te kerel peske rekvalifikaciji.

Andro romane ghetta tiž bi šaj kerenas o Roma but'i, šaj bi odoj pratinenas o pľaci, kerenas domovňiken, abo spravcen a merkinenas bi pro čhavore the pro ternechar čhave. Andro ghetta šaj bi pes kerenas kvalitna socialna aktiviti, motivačne učitel'ske programi, bavišagos the aver aktiviti. Le famel'jen, so hine pr'oda imar lačhes, bi kamenas te del šancija te odžal andal o ghettos a te thovel len te bešel andro socialna khera andre aver forikane lokaliti. Avka bi pes postupne o romane ghetta našľonas a o čhavore andal o ghetta šaj bi phirenas andro inkluzivna školi.

Džanav, čhind'om pal oda moneki but, afe kamavas aleha te sikhavel o čechiko čoripen. Afe oda nane mek savoro. Hin oda ča čepo mire vizendar, sunendar, the čepo la realitatar, sar la dikhav me.

Gejza Horváth

Šunav mira datar he dadestar the babatar hoj paš o komunisti ehas feder. Has len but'i a ňiko pre lende nasikhavlas. But'i mušinenas te kerel savore, phenel e daj. Phučľom la datar, či pre late vareko nahas lačo paš o komunisti. Pre mande? Soske? Na. Phandenas andre le dženen vaš oda, hoj pes kamenas te učinel the nahas lenge jekh, so keren le dženenca. Vaš oda kale džene has andre phandle. Varesave he murdarde. Oda džanes? Na, phend'as e daj.

Keren peske kada o Roma korkore? Sar som khere peskera famel'ijaha, ta das duma pal oda, sar has the sar avla. Miri daj the o dad kamen, hoj te avel amenge feder sar has lenge, afe nadžanen, so nachudle, kaj te avel lenge mištes. Hin oda olear, andre savi doba dživenas, the save len ehas možnost'a, hoj te aven ole, so keren lačhes perdal savorende. Nane lačhes, hoj o Roma phirenas andre „zvláštno“ škola, kaj na has lačhes, sar len učinenas. Kale školi hin ži akana. Soske amenge le Romenge hin jekh, so andro školi keren amare čhavenca?

Man he mira pheňa has oja bacht, hoj geľam andre feder škola. Som rado, hoj ode samas, hoj geľom andre feder škola. Paľikerav olenge, so amen thode andre škola, so amenge previsard'as o dživipen, hoj te avel amenge lačhes. Andre kaja doba, kaj nane but'i, hin najfeder peske te kerel škola, hoj paľis te chudas so najfeder but'i. Feder dživipen hin oda, pal soste o džene džan. Mušinas amaro dživipen te dživel, na te cerpinel. Pal calo svetos hin organizaciji, so pomožinen le Romenge, kaj te avel lenge feder. Sar te rakhen feder škola, ta kaj te dživen andre lače khera. O Roma, so dživen pal calo svetos, hin len lače školi a keren oda, so kamen, bo gele pal feder dživipen. Kale Roma hine avri sikhade a tiš peskere čhavenge sikhaven, hoj savoro džal, te kames.

O Roma čoren, o Roma naphiren andre but'i. Sako, ko hin Rom, ta jekhvar či kecivar šund'as, hoj o Roma nane lače džene. Kaj ole Roma, so phiren andre but'i, so kamen feder dživipen, so pomožinen le dženenge? Hine kajse Roma ade? He te nane te dičhol, ta kale Roma ade hin.

Jekhetane le gadženca mušinas te sikhavel, hoj he amen o Roma sam džene, so kamas feder dživipen sar perdal peste, the perdal savorende. Ma ladžan tumen, ko san. Sikhaven, hoj nadžanas ča te khelel the gil'avel, afe hoj amen hin lačo šero perdal oda, hoj kamas feder dživipen, the te avas avri sikhade. Miro suno hin, kaj te avel le Romenge feder a feder. Kaj amare gil'a the khel'iben te dičhol, he te phend'om, hoj oda amenge o dživipen na previsarla te avel feder, ta našti bisteras, ko sam. A so amen o Del diňas. Nasam ade jon a amen, afe sam ade savore. Le gadženca dživas ade jekhetane a mušinas pes lenca te chudel jekhetane.

Sako Rom peske phenel, soske hine o gadže pre amende ajse. Hin oda vaš oda, ko sam. A te nakeraha amen oleha vareso, ňiko vaš amenge nič nakerla. Aven, Romale, a sikhaven savorende, hoj amen ajse nasam, a hoj te sikhavel nane lačhes.

Filip Horváth

www.romea.cz
Informační portál
o světě Romů

Exhibiční fotografie a naučební film: Cikánský zpěvák, sbírka: (1935) a (1975) z období II. světové války. Foto: Jan Fiala - ČT Brno, 1975. Foto: A. Pešta ze sbírky Muzea romské kultury.

červenec – září 2018

Volné vstupy do výstav
2. 8. Evropský den připomínky holocaustu Romů
28. 9. Den české státnosti

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena.

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz
facebook.com/muzeum.romske.kultury

rommuz.cz

muzeum

romské

mrk

kultury

Chvilka volna – fotografie z období 1972. Vranovská přehrada. Foto: Andrej Pešta ze sbírky Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na: pruvodce@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

23. 3. – 30. 9. 2018

Andrej Pešta: Mire sveti / Světy Andreje Pešty

Andrej Pešta (1921–2009) byl významnou romskou osobností, amatérským fotografem, literátem a výtvarníkem. Výstava představí jeho odkaz prostřednictvím fotografií ze sbírky muzea. Rozsáhlý archiv Peštových fotografií zachycuje zcela specifický vnitřní pohled na život Romů v Československu převážně z období 60.–80. let 20. stol. Svou autenticitou a tematickým zaměřením fixuje nadčasové hodnoty romské kultury. Při příležitosti konání výstavy Muzeum romské kultury vydalo doprovodnou fotografickou publikaci **Andrej Pešta, O Fotki**.

Externí kurátor: Tomáš Pospěch

veřejné akce

26. 7. 2018 18.00

Cikánské melodie života

Projekce filmu (ČST–Brno, 1975) s hudebním vystoupením

17.–19. 8. 2018

Lidé a místa. Síla příběhů ve vyprávění o moderních dějinách

Letní škola pro učitele si klade za cíl seznámit účastníky s možnými přístupy k výuce dějepisu a výchovy k občanství za využití autentických dokumentů a životních příběhů jejich aktérů. Součástí programu je vedle workshopů i návštěva Památníku Hodonín a odborná diskuse o vzdělávání v místech paměti a s tím spojených didaktických otázkách a problémech. Pořádá Institut Tereziánské iniciativy a Muzeum romské kultury. Bližší informace a přihlášky na emailu: lektor@rommuz.cz nebo na tel: +420 545 214 419.

17. 8. 2018 18.00

Beseda s Petrem Torákem

Zveme Vás na setkání s nositelem Řádu britského impéria za pomoci menšinám a spoluzakladatelem Gypsy Roma Traveller Police Association Petrem Torákem, rodákem z Liberce.

19. 8. 2018

Pietní akt v Hodoníně u Kunštátu

V roce 2018 si společně připomeneme 75. výročí hromadného transportu Romů z tábora v Hodoníně u Kunštátu do koncentračního tábora v Osvětimi, který proběhl 21. 8. 1943. Na místo konání a zpět do Brna bude vypraven autobus od muzea – sraz v 9 hodin. Místa je nutné předem rezervovat na emailu: sekretariat@rommuz.cz nebo na tel: +420 545 581 206 nejpozději do 10. 8. 2018. Bližší informace naleznete na webových stránkách MRK. Akce začíná v 11 hodin v Památníku Hodonín. Od 13 hodin je možné si prohlédnout areál památníku. 14.00–15.30 Seminář o vzdělávání na místech paměti

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury České republiky

Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě

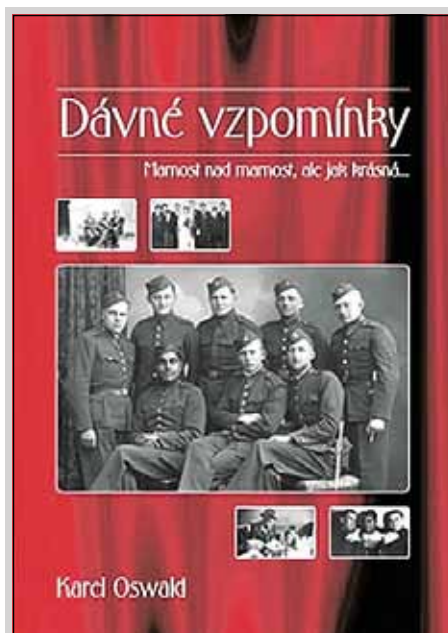
Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 230 066 1977/2010

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srnm.cz

Karel Oswald: Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacismu k tragickému osudovému přerývu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdouci!...“

Knihu je možno objednat na adrese redakce
nebo na holomkova@srnm.cz
Cena 100 Kč + poštovné